

1 8 Metode moderne de estimare spectrală

Metode de extracție a liniilor spectrale dominante (continuare)

Metoda atenuării zgomotului (descompunere ortogonală în spațiul semnalelor)

Ideea descompunerii
ortogonale

Semnalul util, ca și semnalul perturbator, deși aparțin
aceluiași spațiu de semnale, se situează în 2 subspații
ortogonale ale acestuia, determinate de vectorii
secvențelor de autocovarianță.

Spațiul semnalului
corupt de zgomot

$$y \equiv x + v$$

Dimensiune

$$Na > na$$

$\mathbf{r}_y$

$\mathbf{r}_x$

$$\langle \theta_1, \theta_2, \dots, \theta_{na} \rangle$$

Subspațiul
semnalului util

Dimensiune

$$na$$

vectori
principali

Subspațiul
semnalului parazit

Dimensiune

$$Na - na$$

Separarea dintre cele două subspații
nu poate fi perfectă.

Întotdeauna **o parte a semnalului util se
pierde** prin proiecția pe subspațiul parazit,
în timp ce **o parte a semnalului parazit se
conservă** prin proiecția pe subspațiul util.

vectori secundari

18 Metode moderne de estimare spectrală

Metode de extracție a liniilor spectrale dominante (continuare)

Metoda atenuării zgomotului (continuare)

- Strategia generală este reconsiderată.

**Modelul
semnalului util**
(generalizat)

$$x[n] = \sum_{i=1}^{na} A_i e^{j(n\omega_i + \phi_i)} \quad \forall n \in \mathbb{N}$$

faze aleatoare, independente statistic,
uniform distribuite (necunoscute)

Obiectiv

Determinarea

amplitudini deterministe
(necunoscute)

pulsații dominante

☞ Tot necunoscute.

Exercițiu

$$r_x[k] = E\{x[n]\overline{x[n-k]}\} = \sum_{i=1}^{na} A_i^2 e^{jk\omega_i} \quad \forall k \in \mathbb{Z}$$

- Pentru a demonstra această relație se poate ține cont de următoarea proprietate:

$$E\{e^{j(n\omega + \theta)}\} = \begin{cases} e^{j\theta} & , \omega = 0 \\ 0 & , \omega \neq 0 \end{cases}$$

$$y \equiv x + e$$

$$r_y[k] = \lambda_e^2 \delta_0[k] + \sum_{i=1}^{na} A_i^2 e^{jk\omega_i} \quad \forall k \in \mathbb{Z}$$

$$\mathbf{R}_{Na}(x) = E\{\mathbf{x}[n]\mathbf{x}^T[n]\} = \sum_{i=1}^{na} A_i^2 \mathbf{w}_i \mathbf{w}_i^T$$

$$\{\omega_i\}_{i=1,na}$$

pulsațiilor
dominante

$$\{A_i^2\}_{i=1,na}$$

puterilor
spectrale
dominante

☞ Nu și a fazelor!

$$\mathbf{R}_{Na}(y) = \mathbf{R}_{Na}(x) + \lambda_e^2 \mathbf{I}_{Na}$$

matrici de autocovarianță
de ordin Na

$$\mathbf{x}[n] = [x[n] \ x[n-1] \ \dots \ x[n-Na+1]]^T \in \mathbb{R}^{Na}$$

vector de semnal util

$$\mathbf{w}_i = [1 \ e^{j\omega_i} \ e^{2j\omega_i} \ \dots \ e^{j(Na-1)\omega_i}]$$

vector armonic
elementar

folosind
semnalul y .

18 Metode moderne de estimare spectrală

Metode de extracție a liniilor spectrale dominante (continuare)

Metoda atenuării zgomotului (continuare)

Descompunere spectrală

$$\mathbf{R}_{Na}(y) = \mathbf{R}_{Na}(x) + \lambda_e^2 \mathbf{I}_{Na}$$

$$\lambda_1 \geq \lambda_2 \geq \dots \geq \lambda_{na} \geq \lambda_{na+1} \geq \dots \geq \lambda_{Na}$$

← valori proprii
ordonate descrescător

$$\theta_1 \quad \theta_2 \quad \dots \quad \theta_{na} \quad \theta_{na+1} \quad \dots \quad \theta_{Na}$$

← vectori proprii
ortonormați

În absența zgomotului

$$\lambda_1 \geq \lambda_2 \geq \dots \geq \lambda_{na} \geq \lambda_{na+1} = \dots = \lambda_{Na} = 0$$

- În acest caz, descompunerea spectrală corespunde matricii $\mathbf{R}_{Na}(x)$.

$$\mathbf{R}_{Na}(x) = \sum_{i=1}^{na} \lambda_i \theta_i \bar{\theta}_i^T$$

$$\theta_1 \quad \theta_2 \quad \dots \quad \theta_{na}$$

← vectori proprii **principali**, care generează **subspațiul util**

$$\bar{\theta}_l^T \theta_m = \delta_0[l - m]$$

$$\forall l, m \in \overline{1, Na}$$

În prezența zgomotului

$$\lambda_1 \geq \lambda_2 \geq \dots \geq \lambda_{na} \geq \lambda_{na+1} \geq \dots \geq \lambda_{Na} \geq 0$$

- Vectorii principali continuă să aibă rolul de a genera subspațiul util.

$$\mathbf{I}_{Na} = \sum_{i=1}^{Na} \theta_i \bar{\theta}_i^T$$

(ortonormalitate)

$$\mathbf{R}_{Na}(y) = \sum_{i=1}^{na} \lambda_i \theta_i \bar{\theta}_i^T + \lambda_e^2 \sum_{i=1}^{Na} \theta_i \bar{\theta}_i^T = \underbrace{\sum_{i=1}^{na} (\lambda_i + \lambda_e^2) \theta_i \bar{\theta}_i^T}_{\mathbf{R}_{Na}(x)} + \underbrace{\lambda_e^2 \sum_{i=na+1}^{Na} \theta_i \bar{\theta}_i^T}_{\mathbf{I}_{Na}}$$

$$\mathbf{R}_{Na}(x)$$

$$\mathbf{I}_{Na}$$

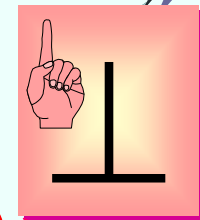
$$\langle \theta_{na+1}, \theta_{na+2}, \dots, \theta_{Na} \rangle$$

$$\theta_{na+1} \quad \theta_{na+2} \quad \dots \quad \theta_{Na}$$

← vectori proprii **secundari**, care generează **subspațiul parazit**

proiector

$$\langle \theta_1, \theta_2, \dots, \theta_{na} \rangle$$

proiector

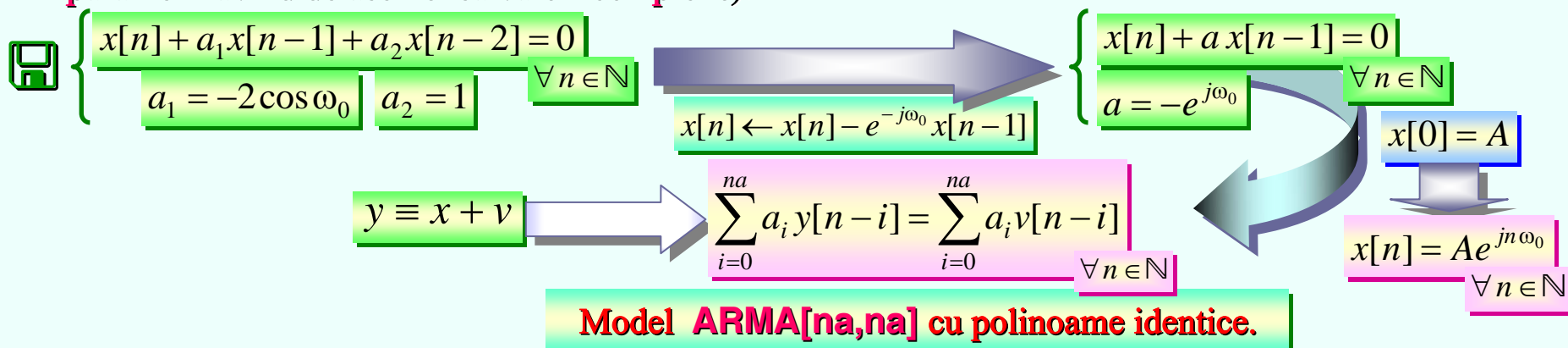
18 Metode moderne de estimare spectrală

Metode de extracție a liniilor spectrale dominante (continuare)

Metoda atenuării zgomotului (continuare)

Alegerea lui Pisarenko $Na = na + 1$

- Modelul cu diferențe din cazul semnalelor cu valori reale **poate fi transformat** într-un model corespunzător semnalelor cu valori complexe (de dimensiune mai mică, dar cu **parametri avînd de asemenea valori complexe**).

- Parametrii modelului cu diferențe sunt identici cu elementele **vectorului propriu corespunzător valorii proprii minime**.

$$\lambda_{na+1}$$

$$\theta_{na+1} = [a_0 \ a_1 \ \cdots \ a_{na}]^T$$

- Aceasta, deoarece vectorii armonici elementari **aparțin subspațiului util**, deci sunt **ortogonali** pe vectorul propriu al valorii proprii minime.

$$\overline{\mathbf{w}}_i^T \theta_{na+1} = 0 \quad \forall i \in \overline{1, na}$$

$$a_0 + a_1 e^{-j\omega_i} + a_2 e^{-2j\omega_i} + \cdots + a_{na} e^{-jna\omega_i} = 0$$

Pulsațiile dominante sunt **unghiurile rădăcinilor polinomului caracteristic**.

$$P(q^{-1}) \stackrel{\text{def}}{=} a_0 + a_1 q^{-1} + a_2 q^{-2} + \cdots + a_{na} q^{-na}$$

Se poate reveni la **Metoda lui Pisarenko**.

18 Metode moderne de estimare spectrală

Metode de extracție a liniilor spectrale dominante (continuare)

Metoda atenuării zgomotului (continuare)

Alegerea generală $Na > na$

- În acest caz, s-a demonstrat că valoarea proprie minimă are multiplicitatea $(Na-na)$.

$$\lambda_1 \geq \lambda_2 \geq \dots \geq \lambda_{na} \geq \lambda_{na+1} = \dots = \lambda_{Na} \geq 0$$

- Vectorul parametrilor modelului cu diferențe pot fi aleși în mod neunic sub forma unei combinații liniare de **vectori proprii corespunzători valorii proprii minime**.

$$\boldsymbol{\theta} = [a_0 \ a_1 \ \dots \ a_{na}]^T = \alpha_1 \boldsymbol{\theta}_{na+1} + \alpha_2 \boldsymbol{\theta}_{na+2} + \dots + \alpha_{Na-na} \boldsymbol{\theta}_{Na}$$

Tot **Metoda lui Pisarenko** poate fi utilizată în continuare.

- În practică, din cauza utilizării matricii estimate de autocovarianță a semnalului original și a erorilor numerice, se ajunge la $(Na-na)$ **valori proprii diferite dar apropiate**.

Ce se poate face?

$$\hat{\lambda}_1 \geq \hat{\lambda}_2 \geq \dots \geq \hat{\lambda}_{na} \geq \hat{\lambda}_{na+1} \cong \dots \cong \hat{\lambda}_{Na} \geq 0$$

În nici un caz nu se alege valoarea proprie minimă, care **poate fi eronată**.

O idee este să se opereze cu **media valorilor proprii apropiate** ca estimate a dispersiei zgomotului alb și **să se scadă dimensiunea spațiului semnalelor** de la Na la $na+1$.

$$\hat{\lambda}_e^2 \stackrel{\text{def}}{=} \frac{\hat{\lambda}_{na+1} + \hat{\lambda}_{na+2} + \dots + \hat{\lambda}_{Na}}{Na - na}$$

Metoda lui Pisarenko

18 Metode moderne de estimare spectrală

Metode de extracție a liniilor spectrale dominante (continuare)

Metoda MUSIC (Multiple Signal Classification)

- Această metodă oferă o altă soluție pentru problema valorilor proprii minime aproximativ egale.

Ideea clasificării multiple
(R.D. Schmidt)

(1981, 1986)

Faptul că valoarea proprie minimă are multiplicitatea neunitară induce posibilitatea de a efectua o clasificare a semnalelor utile în funcție de vectorii proprii utilizați pentru determinarea modelului ARMA.

Cu toate acestea, semnalele utile au o proprietate comună: spectrul semnalului parazit care le însoțește are linii spectrale nule pentru pulsațiile dominante, oricare ar fi acestea.

Spectrul
parazit
ideal

$$\Phi_x^\perp(\omega) = \sum_{p=na+1}^{Na} w_p |\bar{\mathbf{w}}^T(\omega) \boldsymbol{\theta}_p|^2 \quad \forall \omega \in \mathbb{R}$$

ponderi nenegative

$$\mathbf{w}(\omega) \stackrel{\text{def}}{=} [1 \quad e^{j\omega} \quad e^{2j\omega} \quad \dots \quad e^{j(Na-1)\omega}]^T$$

vector armonic elementar variabil

👉 Spectrul parazit este complementar celui util.

$$\mathbf{w}(\omega_i) = \mathbf{w}_i$$

$\forall i \in \overline{1, na}$

$$\Phi_x^\perp(\omega_i) \stackrel{\text{def}}{=} \sum_{p=na+1}^{Na} w_p |\underbrace{\bar{\mathbf{w}}_i^T}_{\mathbf{w}_i \perp \boldsymbol{\theta}_p} \boldsymbol{\theta}_p|^2 = 0 \quad \forall i \in \overline{1, na}$$

Spectrul util ideal

$$\Phi_x(\omega) \stackrel{\text{def}}{=} \frac{1}{\sum_{p=na+1}^{Na} w_p |\bar{\mathbf{w}}^T(\omega) \boldsymbol{\theta}_p|^2} \quad \forall \omega \in \mathbb{R}$$

Spectrul util estimat

$$\hat{\Phi}_x(\omega) \stackrel{\text{def}}{=} \frac{1}{\sum_{p=na+1}^{Na} w_p |\bar{\mathbf{w}}^T(\omega) \hat{\boldsymbol{\theta}}_p|^2} \quad \forall \omega \in \mathbb{R}$$

1 § Metode moderne de estimare spectrală

Metode de extracție a liniilor spectrale dominante (continuare)

Metoda MUSIC (continuare)

Spectrul util **ideal** are valori **infinite** pentru pulsațiile dominate.

Chiar dacă spectrul util **estimat** are valori **finite** pentru pulsațiile dominante, **precizia lor este modestă**.

Și atunci?

Spectrul util de tip **MUSIC** are o foarte bună **capacitate de localizare a pulsațiilor dominante** (și, implicit, de diseminare a pulsațiilor dominante apropiate).

Determinarea **pulsațiilor dominante** se realizează prin detectarea maximelor spectrului util estimat (de tip **MUSIC**), dar **puterile spectrale dominante** se realizează cu ajutorul **Metodei lui Pisarenko**.

Algoritm

① Se stabilește dimensiunea spațiului semnalelor corupte de zgomot.

N_a

- De regulă, se ține cont de dimensiunea maximă a matricii de autocovarianță, pentru care descompunerea spectrală mai este eficientă.

② Se stabilește dimensiunea spațiului semnalelor utile.

n_a

- Acest parametru controlează **calitatea separației dintre semnalul util și cel parazit**.
- Dacă n_a este **prea mare**, **zgomotul este slab atenuat și afectează în mod semnificativ semnalul util**.
- Dacă n_a este **prea mic**, **semnalul util suferă pierderi irecuperabile de informație**.
- Determinarea unei **valori optime** a dimensiunii subspațiului util se poate realiza cu ajutorul unui criteriu numit **Descriere de Lungime Minimală**.

1 8 Metode moderne de estimare spectrală

Metode de extracție a liniilor spectrale dominante (continuare)

Metoda MUSIC (continuare)

Algoritm (continuare)

③ Se realizează descompunerea spectrală a matricii de autocovarianță.

$$\hat{\mathbf{R}}_{Na}(y)$$

$$\begin{cases} \hat{\lambda}_1 \geq \hat{\lambda}_2 \geq \dots \geq \hat{\lambda}_{na} \geq \hat{\lambda}_{na+1} \geq \dots \geq \hat{\lambda}_{Na} \\ \hat{\boldsymbol{\theta}}_1 \quad \hat{\boldsymbol{\theta}}_2 \quad \dots \quad \hat{\boldsymbol{\theta}}_{na} \quad \hat{\boldsymbol{\theta}}_{na+1} \quad \dots \quad \hat{\boldsymbol{\theta}}_{Na} \end{cases} \begin{array}{l} \leftarrow \text{valori proprii ordonate descrescător} \\ \leftarrow \text{vectori proprii ortonormați} \end{array}$$

- Dacă dimensiunea subspațiului util a fost corect estimată, ultimele $(Na-na)$ valori proprii sunt apropiate între ele și sensibil diferite de restul valorilor proprii.
- Altfel, această dimensiune trebuie estimată din nou (eventual prin simulări).

👉 Nu întotdeauna se poate face o distincție netă între valorile proprii mari și cele mici.

④ Se estimează spectrul util de tip **MUSIC** cu o rezoluție în frecvență suficient de mare și se determină primele na maxime ale sale cele mai puternice.

$$\hat{\Phi}_x(\omega) \stackrel{\text{def}}{=} \frac{1}{\sum_{p=na+1}^{Na} w_p \left| \bar{\mathbf{w}}^T(\omega) \hat{\boldsymbol{\theta}}_p \right|^2} \quad \forall \omega \in \mathbb{R} \quad \longrightarrow \quad \left\{ \omega_i \right\}_{i \in \overline{1, na}} \leftarrow \arg \max_{\omega \in \mathbb{R}} \hat{\Phi}_x(\omega)$$

$$\mathbf{w}(\omega) \stackrel{\text{def}}{=} \left[1 \quad e^{j\omega} \quad e^{2j\omega} \quad \dots \quad e^{j(Na-1)\omega} \right]^T$$

18 Metode moderne de estimare spectrală

Metode de extracție a liniilor spectrale dominante (continuare)

Metoda MUSIC (continuare)

Algoritm (continuare)

⑤ Se folosește **Metoda lui Pisarenko** pentru determinarea puterilor spectrale dominante (cazul semnalelor practice, cu valori reale).

$$r_y[k] \stackrel{\text{def}}{=} E\{y[n]y[n-k]\} = \lambda_e^2 \delta_0[k] + \frac{1}{2} \sum_{i=1}^{na} A_i^2 \cos(k\omega_i) \quad \forall k \in \mathbb{Z}$$

$$\begin{bmatrix} \hat{A}_1^2 \\ \hat{A}_2^2 \\ \vdots \\ \hat{A}_{na}^2 \end{bmatrix} = 2 \begin{bmatrix} \cos \omega_1 & \cos \omega_2 & \cdots & \cos \omega_{na} \\ \cos 2\omega_1 & \cos 2\omega_2 & \cdots & \cos 2\omega_{na} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ \cos na\omega_1 & \cos na\omega_2 & \cdots & \cos na\omega_{na} \end{bmatrix}^{-1} \begin{bmatrix} \hat{r}_y[1] \\ \hat{r}_y[2] \\ \vdots \\ \hat{r}_y[na] \end{bmatrix}$$

⑥ Se estimează dispersia zgomotului alb, ca măsură a regularității spectrului estimat.

$$\hat{\lambda}_e^2 = \hat{r}_y[0] - \frac{1}{2} \sum_{i=1}^{na} \hat{A}_i^2$$

👉 În cazul semnalelor cu valori complexe, pasul 5 (Metoda lui Pisarenko) se poate modifica în mod corespunzător.

Exercițiu

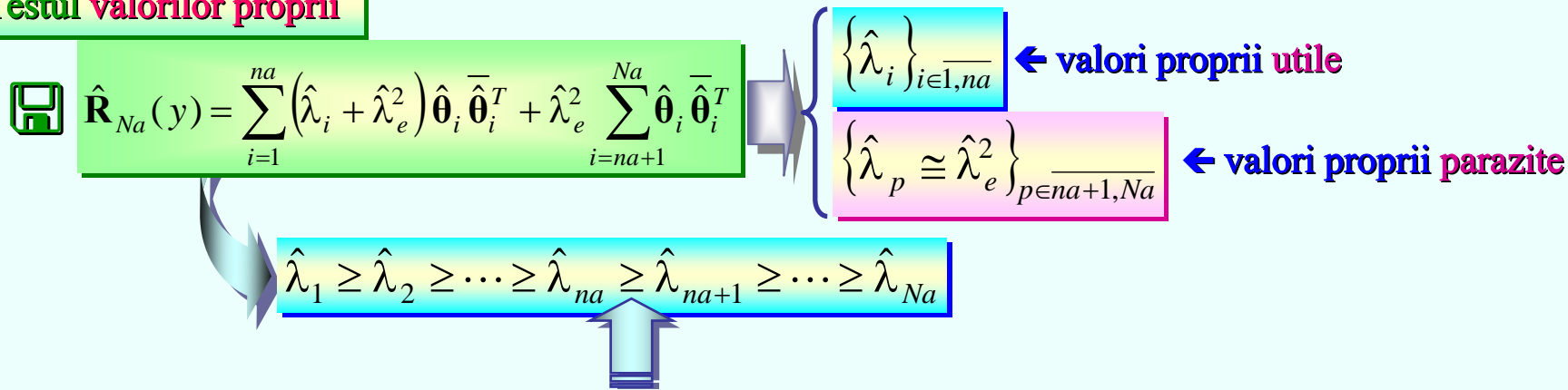
1 8 Metode moderne de estimare spectrală

Metode de extracție a liniilor spectrale dominante (continuare)

Determinarea numărului de armonice dominante

- Există 2 teste de bază.

Testul valorilor proprii

Prag de separație care grupează (dacă este posibil) valorile proprii **utile** (cu amplitudini semnificative) și valorile proprii **parazite** (cu amplitudini sensibil mai mici).

Testul MDL

$$na = \arg \min_{p \in \overline{1, Na}} \text{MDL}[p]$$

👉 Testul valorilor proprii eșuează frecvent în cazul unui raport semnal-zgomot (SNR – Signal-to-Noise Ratio) insuficient de mare.

Minimum Description Length
(Descriere de Lungime Minimală).

Wax-Kailath-Rissanen
(1985)

$$\text{MDL}[p] \stackrel{\text{def}}{=} \frac{p(2Na - p)}{2} \ln N - N \ln \left(\prod_{i=p+1}^{Na} \hat{\lambda}_i \right) + N(Na - p) \ln \left(\frac{1}{Na - p} \sum_{i=p+1}^{Na} \hat{\lambda}_i \right)$$

👉 Testul MDL este consistent.

$\forall p \in \overline{1, Na}$

18 Metode moderne de estimare spectrală

O analiză comparativă succintă

Exemplu

Performanțele metodelor de estimare spectrală reprezentative pentru un semnal cu 4 pulsații dominante.

$$y[n] = \sum_{i=1}^4 A_i e^{j(n\omega_i + \varphi_i)} + e[n] \quad \forall n \in \overline{0, N-1}$$

Parametrii
semnalului

$$A_i = 1 \quad \forall i \in \overline{1, 4}$$

$$\omega_1 = -1.39487$$

$$\omega_2 = -1.04301$$

$$\omega_3 = +0.62832$$

$$\omega_4 = +0.76655$$

$$\lambda_e^2 \in \{0.1, 0.5, 1\}$$

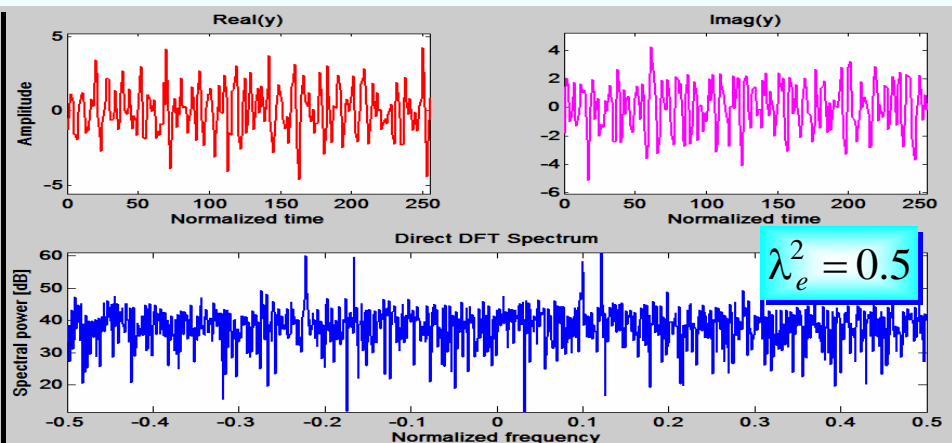
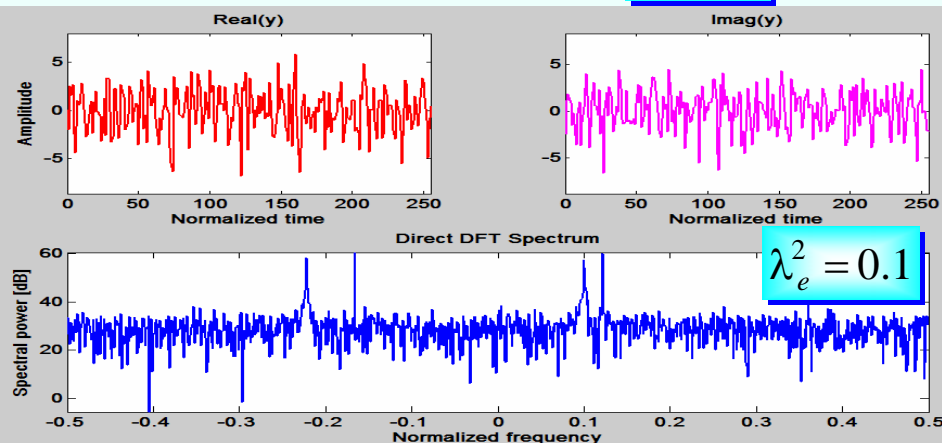
(3 SNR diferite)

$$N = 1024$$

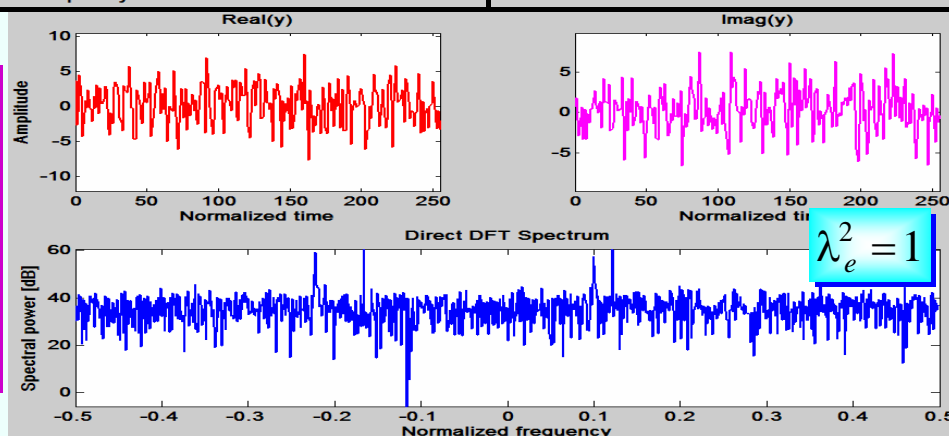
$$Na = 12$$

$$\{\varphi_i\}_{i \in \overline{1, 4}}$$

← variabile aleatoare independente, uniform distribuite

👉 Spectrul calculat direct cu TFD este puternic distorsionat, dar cele 4 pulsații dominante sunt puse în evidență.

1 8 Metode moderne de estimare spectrală

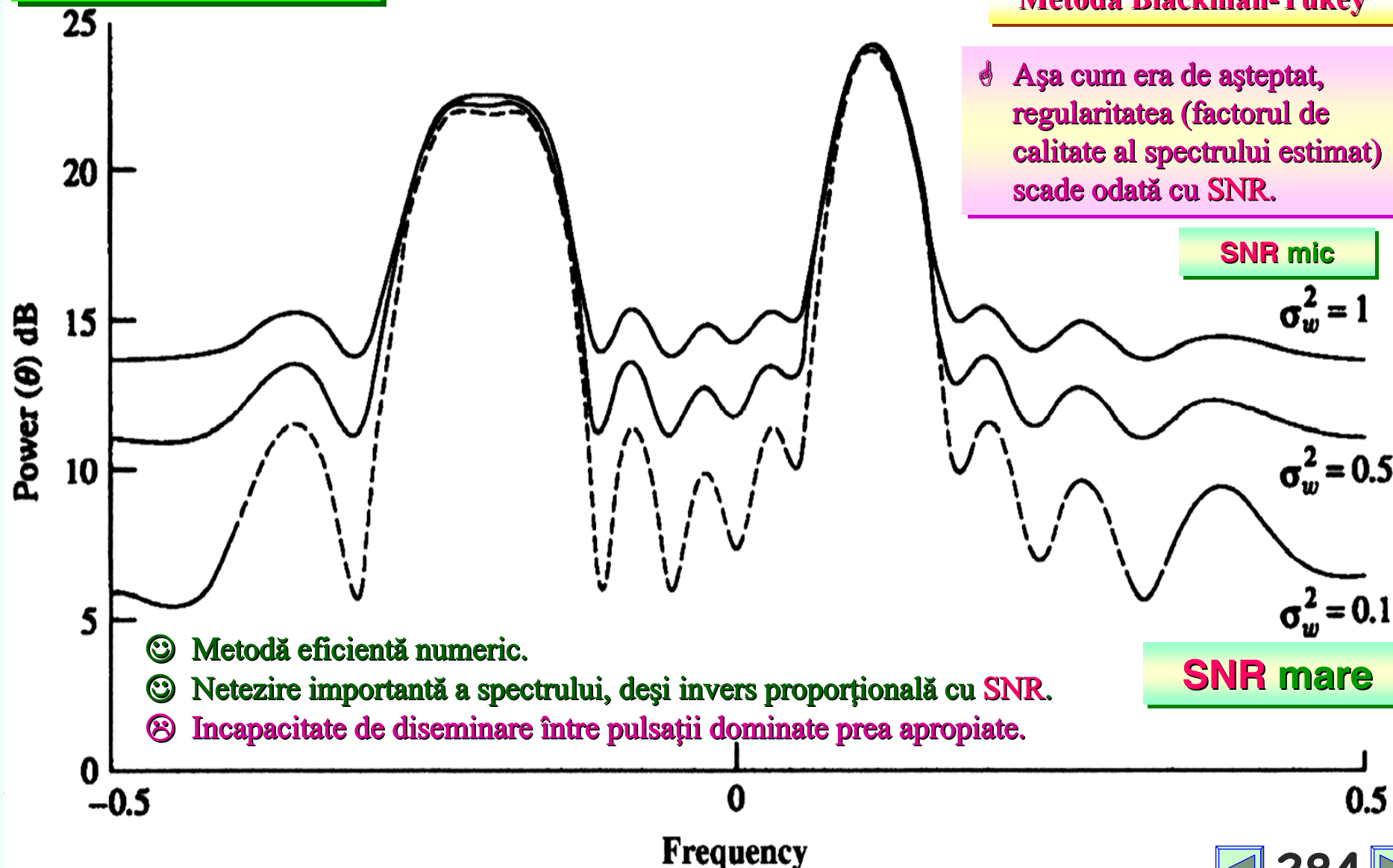

O analiză comparativă succintă

Exemplu (continuare)

Metoda Blackman-Tukey

👉 Așa cum era de așteptat, regularitatea (factorul de calitate al spectrului estimat) scade odată cu SNR.

18 Metode moderne de estimare spectrală

O analiză comparativă succintă

Exemplu (continuare)

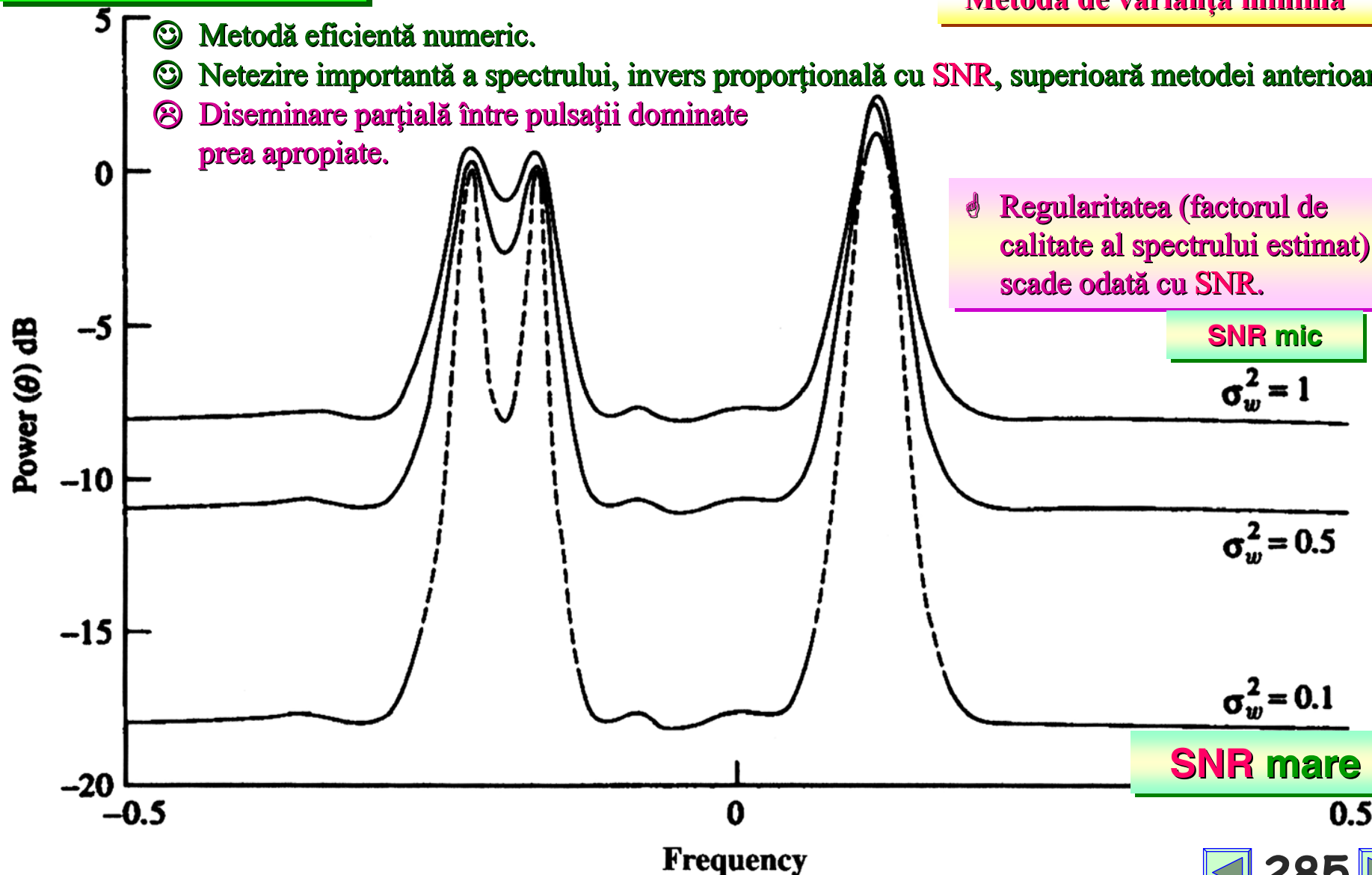
Metoda de varianță minimă

☺ Metodă eficientă numeric.

☺ Netezire importantă a spectrului, invers proporțională cu SNR, superioară metodei anterioare.

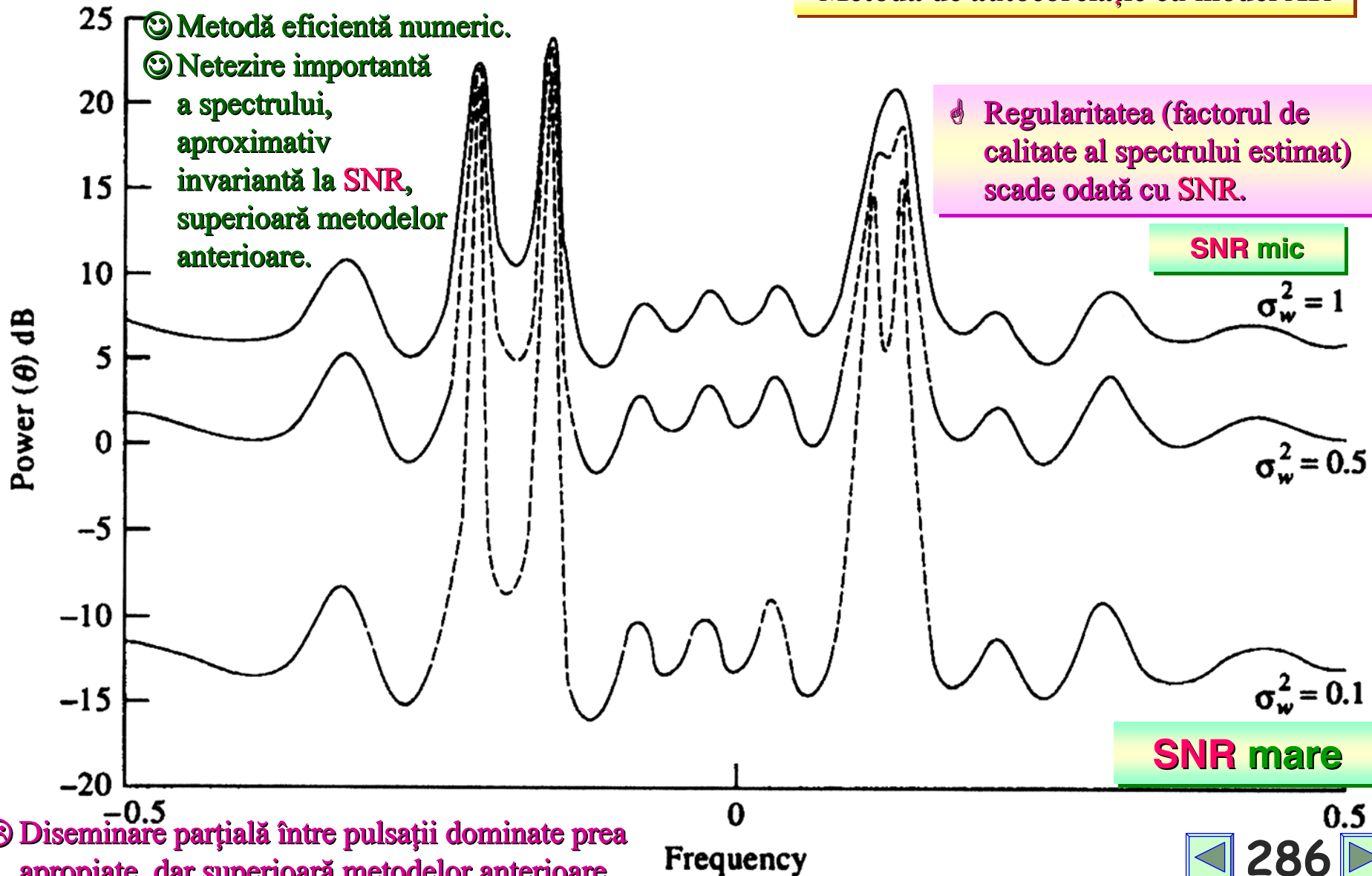
☹ Diseminare parțială între pulsații dominate prea apropiate.

👉 Regularitatea (factorul de calitate al spectrului estimat) scade odată cu SNR.

Metoda de autocorelație cu model AR

⑧ Diseminare parțială între pulsații dominate prea apropiate, dar superioară metodelor anterioare.

18 Metode moderne de estimare spectrală

O analiză comparativă succintă

Exemplu (continuare)

Metoda MUSIC

☺ Excelentă capacitate de diseminare a pulsațiilor armonice apropiate.

☺ Excelentă capacitate de netezire a spectrului, invariantă la SNR, sensibil superioară metodelor anterioare.

$$\sigma_w^2 = 0.1$$

$$\sigma_w^2 = 0.5$$

$$\sigma_w^2 = 1$$

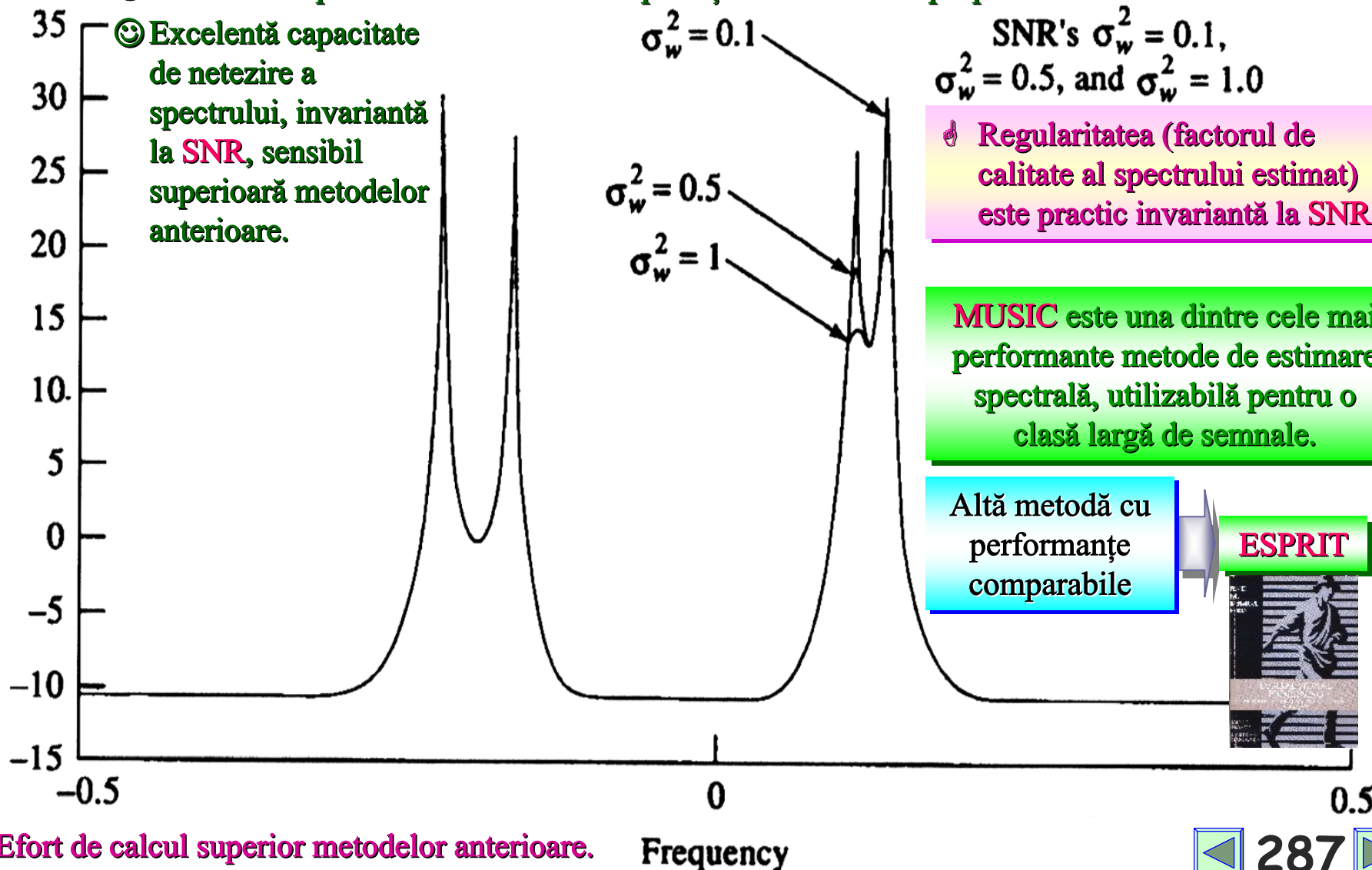
SNR's $\sigma_w^2 = 0.1$,
 $\sigma_w^2 = 0.5$, and $\sigma_w^2 = 1.0$

☞ Regularitatea (factorul de calitate al spectrului estimat) este practic invariantă la SNR.

MUSIC este una dintre cele mai performante metode de estimare spectrală, utilizabilă pentru o clasă largă de semnale.

Altă metodă cu performanțe comparabile

ESPRIT

☹ Efort de calcul superior metodelor anterioare.

Frequency